

مبانی برنامه ریزی در نظام آموزش عالی

نویسندگان: ندا علیزاده

استادیار سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

حسن صدیقی

دانشیار دانشکده کشاورزی دانشگاه تربیت مدرس

فاطمه شفیعی

استادیار دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی ساری

انتشارات سازمان جهاد دانشگاهی تهران

۱۳۹۵

سرشناسه : علیزاده، ندا، ۱۳۶۱ -
 عنوان و نام پدیدآور : مبانی برنامه ریزی در نظام آموزش عالی / نویسندگان ندا علیزاده، حسن صدیقی، فاطمه شفیعی
 مشخصات نشر : تهران: سازمان جهاد دانشگاهی تهران، انتشارات، ۱۳۹۵.
 مشخصات ظاهری : ۲۱۶ ص.: جدول، نمودار.
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۱۳۳-۲۳۳-۳
 وضعیت فهرست نویسی: فیبا
 یادداشت : کتابنامه.
 موضوع : دانشگاه ها و مدارس عالی - ایران - برنامه های درسی
 موضوع : Universities and colleges - curricula -- Iran
 موضوع : کشاورزی - ایران - برنامه های درسی
 موضوع : Agriculture - Iran -- Curricula
 شناسه افزوده : صدیقی، حسن، ۱۳۳۳ -
 شناسه افزوده : شفیعی، فاطمه، ۱۳۵۸ -
 شناسه افزوده : سازمان جهاد دانشگاهی تهران. انتشارات
 ردی بندگی کنگره : LB ۲۳۶۲/الف ۹۶۸ ۱۳۹۵
 ردی بی دیوبی : ۳۷۸/۱۹۹۰۹۵۵
 شماره کتابشناسی ملی: ۴۲۸۹۵۶۲

این کتاب در مورخ ۱۳۹۵/۰۴/۲۸ پس از بازنگری، داوری و ارزیابی علمی
 در انتشارات سازمان جهاد دانشگاهی تهران، مجوز چاپ و انتشار دریافت کرده است

مبانی برنامه ریزی در نظام آموزش عالی

تالیف: ندا علیزاده، حسن صدیقی، فاطمه شفیعی

ناشر: انتشارات سازمان جهاد دانشگاهی تهران

طراحی جلد: سعید حسینی

چاپ و صحافی: دیجیتال جهاد دانشگاهی تهران

شمارگان: ۱۰۰ نسخه

قیمت: ۱۲۰/۰۰۰ ریال

نویت چاپ: اول - تابستان ۱۳۹۵

ISBN: 978-600-133-233-3

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۳۳-۲۳۳-۳

<http://nashr.jahat.ir>

نشانی: تهران - صندوق پستی ۱۸۶ - ۱۳۱۴۵

en.jahat@gmail.com

تلفن: ۶۶۹۵۵۷۵۳ - تلفکس: ۶۶۹۵۴۳۶۸

تلفن مراکز پخش: ۶۶۴۹۰۷۴۰ - ۶۶۴۹۰۷۴۲ - خانه کتاب دانشگاه: ۶۶۹۷۳۴۲۳

این اثر، مشمول قانون حمایت مولفان، مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است. هرکس تمام یا قسمتی از

این اثر را بدون اجازه مولف یا ناشر تکثیر و کپی برداری نماید مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

مقدمه ناشر

ایران امروز در استیاق توسعه و استقلال، گامهای محکم و استواری برمی دارد. همه روزه در گوشه و کنار مهن ما راندهای خود کفایی علمی و فنی رخ نموده و با عنایت و یاری خداوند متعال و در سایه ارش و کوشش جامعه علمی و دانشگاهی حرکت به سوی مرزهای دانش شتاب بیشتری به خود می گیرد. خدای را شکر می گوئیم که این فرصت را به ما ارزانی داشته تا گامهایی هر چند کمرنگ در راه رشد و نشر دستاوردهای علمی و فرهنگی کشور برداریم، باشد تا با یاری خداوند منان و در توفیق اندیشمندان، نویسندگان، مترجمان و متخصصان مومن و متعهد بتوانیم در ارتقاء علمی کشور عزیزمان ایران سهمی داشته باشیم.

انتشارات جهاد دانشگاهی دانشگاه تهران در استای و ظایف خویش و به منظور نیل به اهداف علمی - فرهنگی نظام جمهوری اسلامی مرادرت به انتشار آثار ارزشمند و مورد نیاز علمی و دانشگاهی می نماید. در این راه از کلیه اساتید پژوهشگران، صاحبان قلم و اندیشه دعوت به مشارکت و همکاری می گردد.

فهرست مطالب

۱۳.....	فصل اول: آشنایی با مفاهیم برنامه‌ریزی
۱۳.....	مقدمه
۱۴.....	برنامه‌ریزی و انواع آن
۱۵.....	برنامه‌ریزی به لحاظ رویکرد
۲۰.....	برنامه‌ریزی به لحاظ مدت‌زمان
۲۹.....	نظام‌های برنامه‌ریزی
۳۰.....	برنامه‌ریزی آموزشی
۳۱.....	مراحل فرآیند برنامه‌ریزی آموزشی
۳۲.....	تقسیم‌بندی نیازها
۳۲.....	نیازهای هنجاری (تجویزی، استنادی)
۳۲.....	نیازهای محسوس (تمایلات)
۳۳.....	نیاز بیان‌شده (تقاضا)
۳۳.....	نیازهای تطبیقی (مقایسه‌ای)
۳۹.....	موانع نیازسنجی در کشاورزی
۴۰.....	تکنیک‌های ارزیابی نیازها
۴۲.....	الف) انتخاب اهداف
۴۲.....	ب) انتخاب خط‌مشی‌ها
۴۲.....	ج) تعیین اولویت‌ها
۴۳.....	د) تهیه و تدبیر برنامه اجرایی
۴۳.....	سطوح اهداف
۴۴.....	نحوه نوشتن اهداف آموزشی
۴۶.....	ساختار فرآیند برنامه‌ریزی آموزشی
۴۷.....	برنامه‌ریزی درسی

۴۹	 برنامه‌ریزی درسی در آموزش عالی
۴۹	 الگوهای برنامه‌ریزی درسی در آموزش عالی
۴۹	 الگوهای ناظر بر طراحی و تدوین برنامه درسی در آموزش عالی
۵۱	 الگوهای ناظر بر بازنگری و تجدید ساختار در برنامه‌های درسی
۵۴	 منابع فصل

۵۷	 فصل دوم: برنامه‌ریزی آموزشی اثربخش
۵۷	 مقدمه
۵۹	 ویژگی‌های آموزش اثربخش
۶۱	 ویژگی‌های آموزش اثربخش
۶۴	 استانداردهای حرفه‌ای آموزشگران
۶۵	 ده اصل ضروری برای آموزش اثربخش
۶۷	 معرفی الگوهای مؤثر در تدریس اثربخش در حوزه کشاورزی
۷۰	 ویژگی‌های آموزشگران کشاورز، اثرات
۷۴	 منابع فصل

۷۷	 فصل سوم: آسیب شناسی وضعیت موجود برنامه‌ریزی آموزشی در ایران
۷۷	 تاریخچه برنامه‌ریزی آموزشی در نقاط مختلف دنیا
۷۷	 برنامه‌ریزی آموزشی در کشورهای اروپای غربی
۷۸	 برنامه‌ریزی آموزشی در کشورهای در حال توسعه
۷۸	 برنامه‌ریزی آموزشی در ایران
۹۲	 منابع

۹۳	 فصل چهارم: کیفیت آموزشی در آموزش عالی
۹۳	 مقدمه
۹۵	 اهداف عملیاتی
۹۶	 کیفیت در آموزش عالی
۹۷	 عناصر اصلی تشکیل‌دهنده آموزش عالی و تنگناهای موجود

۹۸	۱- برنامه‌های آموزشی و درسی در آموزش عالی کشور
۹۹	۲- هیات علمی
۹۹	۳- دانشجو
۹۹	۴- کارکنان غیر هیات علمی
۹۹	۵- کتب و مجلات علمی و مراکز اطلاع‌رسانی
۱۰۰	۶- تجهیزات آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌ها و موارد مصرفی
۱۰۰	۷- فضای آموزشی و تحقیقاتی
۱۰۰	۸- نیروی انسانی
۱۰۰	۹- قوانین، مقررات و آیین‌نامه‌ها
۱۰۰	۱۰- سازمان‌دهی و تسهیلات
۱۰۱	۱۱- منابع مالی دانشگاه‌ها
۱۰۱	۱۲- خدمات آموزشی، پژوهشی، مشاوره‌ای و اجرایی علمی
۱۰۱	کیفیت از منظر انتظارات از آموزش عالی
۱۰۲	کیفیت از منظر شاخص‌های آماری
۱۰۲	سنجش آموزش عالی
۱۰۳	شیوه‌های ارزیابی کیفی
۱۰۶	کیفیت امر آموزش و رشد اقتصادی
۱۰۷	آموزش عالی و توسعه، تجربه کشورهای تازه صنعتی شده آسیا
۱۰۹	ساختار و فضای آموزشی
۱۰۹	دانشگاه و سرمایه‌گذاری در منابع انسانی
۱۰۹	الف) اندازه‌گیری نرخ بازده سرمایه‌گذاری در منابع انسانی
۱۱۰	ب) سوددهی سرمایه انسانی در برابر سرمایه مادی
۱۱۰	شاخص‌های ارزیابی موقعیت علمی نظام آموزش عالی
۱۱۱	محدودیت شاخص‌های علم و تکنولوژی یونسکو
۱۱۱	مدل پیشنهادی تعریف و تعیین عوامل مؤثر بر ارتقاء کیفیت عملکرد آموزش عالی
۱۱۲	الف- عوامل زیر بنایی
۱۱۳	ب) کارایی تحصیلی، پیشرفت و موفقیت تحصیلی

۱۱۳	ج) فرهنگ‌سازمانی
۱۱۳	د) رضایت شغلی
۱۱۴	الگوهای کیفیت در آموزش
۱۱۶	الگوی هدف محور
۱۱۶	الگوی مشروعیت داشتن
۱۱۶	الگوی فرایندی
۱۱۷	الگو، فقدان مسئله
۱۱۷	الگوی منبع-درونداد
۱۱۸	الگوی رضایتمندی
۱۱۸	الگوی یادگیری سازمانی
۱۱۹	چالش‌های روبه‌رو سیستم مدیریت و تضمین کیفیت در ایران
۱۱۹	تغییر در جهت مدیریت برای
۱۲۱	منابع فصل

۱۲۳	فصل پنجم: ارزشیابی در آموزش عالی
۱۲۴	مقدمه
۱۲۴	ارزشیابی سازمانی چیست؟
۱۲۸	لرزم توجه به مفاهیم ارزشیابی در سازمان
۱۲۹	ضرورت ارزیابی اثربخشی آموزش
۱۳۰	ارزشیابی آموزشی چیست؟
۱۳۱	فرایند ارزشیابی آموزشی
۱۳۲	مستاده‌های مورد استفاده در ارزشیابی آموزشی
۱۳۲	کاربرد روش‌های ارزیابی در برنامه‌ریزی توسعه دانشگاهی
۱۳۳	ارزیابی زمینه
۱۳۴	ارزیابی درون داد
۱۳۴	ارزیابی فرآیند
۱۳۴	ارزیابی برون داد

۱۳۴	رویکردهای ارزشیابی آموزشی
۱۳۶	الف) رویکرد ارزشیابی اعتبار سنجی
۱۳۸	ب) الگوی ارزشیابی هدف آزاد
۱۳۸	ج) رویکرد ارزشیابی مدیریت محور
۱۳۹	د) رویکرد ارزشیابی مصرف کننده محور
۱۳۹	و) رویکرد ارزشیابی متخصص محور
۱۳۹	ه) رویکرد ارزشیابی مبتنی بر اختلاف نظر متخصصان
۱۴۰	ی) رویکرد ارزشیابی طبیعت گرایانه یا مشارکت کننده محور
۱۴۱	روش های ارزیابی اثربخشی آموزشی
۱۴۱	۱- مدل هدایت مداریلر
۱۴۱	۲- روش ادیورنه
۱۴۱	۳- روش دفیلیس
۱۴۲	۴- روش O.P.I.C
۱۴۲	۵- مدل آزمایش اجتماعی
۱۴۳	۶- مدل ارزشیابی مبتنی بر مدافعه
۱۴۳	۷- مدل سالیوان
۱۴۴	۸- روش T.V.S
۱۴۵	۹- الگوی کرک باتریک
۱۴۸	علل تنوع الگوها و رویکردهای اثربخشی آموزشی
۱۴۹	روش های اصلی ارزیابی کیفیت دانشگاهی
۱۵۲	شاخص های ارزیابی موقعیت علمی در ایران
۱۵۵	منابع فصل

۱۵۷	فصل ششم: دستورالعمل های گام به گام برای برنامه ریزی درسی مؤثر و کارآمد
۱۵۷	مقدمه
۱۷۷	مراحل عملیاتی طرح ریزی یک برنامه درسی
۱۷۸	عواملی که باید در طراحی هر یک از دروس در برنامه درسی مدنظر قرار گیرند

۱۸۴	گزینه‌های زمان‌بندی و نمره‌گذاری
۱۸۵	منابع

فصل هفتم: تبیین شاخص‌ها و مؤلفه‌های اثرگذار در تحول نظام آموزش عالی کشاورزی

۱۸۷	ایران
۱۸۷	مقدمه
۱۹۴	یادگیری تحول‌آفرین
۱۹۴	مفاهیم و تئوری‌های مرتبط با یادگیری تحول‌آفرین
۱۹۵	مدل‌های نوین یادگیری جهت تحول‌آفرینی
۱۹۷	تجربیات یادگیرندگان نسبت به شیوه‌های یادگیری تحول‌آفرین
۱۹۹	رهبری تحول‌آفرین
۱۹۹	مفاهیم و تئوری‌های رهبری تحول‌آفرین
۲۰۰	عوامل شخصیتی و رفتاری رهبر تحول‌آفرین
۲۰۲	صلاحیت‌های موردنیاز تحول‌آفرینی
۲۰۲	مفاهیم صلاحیت آموزشی و صلاحیت‌های موردنیاز آموزش تحول‌آفرین
۲۰۴	آموزش و تدریس تحول‌آفرین
۲۰۴	مفاهیم و استراتژی‌ها
۲۰۵	کیفیت در آموزش عالی
۲۰۵	مفاهیم مربوط به کیفیت آموزشی
۲۰۶	مدل‌های اثرگذار در حفظ کیفیت آموزش عالی
۲۰۸	تحولات و چالش‌های مرتبط با تحول‌آفرینی آموزشی
۲۱۰	منابع فصل
۲۱۵	نمایه موضوعی